

ΑΡΘΡΟ

ΣΛΑΒΟΪ ΖΙΖΕΚ

Οι εκλογές μάς
αφορούν όλους,
δεν αφορούν
μόνο τους
Ελληνες

ΣΕΛ. 14

Οι εκλογές δεν αφορούν μόνο τους Έλληνες, αφορούν όλους μας!

► Του **ΣΑΒΒΟΥ ΣΙΖΕΚ***

* Σλοβένος συγγραφέας και φιλόσοφος

ΟΙ ΕΠΙΚΡΙΤΕΙ ΤΗΣ θεσμικής δημοκρατίας μας συχνά παραπονιούνται ότι οι εκλογές κατά κανόνα δεν προσφέρουν μια πραγματική επιλογή: το αποτέλεσμα είναι κυρίως μία επιλογή μεταξύ ενός κεντροδεξιού κι ενός κεντροαριστερού κόμματος, τα προγράμματα των οποίων είναι σχεδόν απαράλλακτα. Την επόμενη Κυριακή, στις 25 Ιανουαρίου, αυτό δεν θα είναι σίγουρα το ζήτημα - όπως και στις 17 Ιουνίου του 2012 οι Έλληνες ψηφοφόροι βρίσκονται αντιμέτωποι με μια πραγματική επιλογή: το κατεστημένο από τη μια πλευρά, ο ΣΥΡΙΖΑ από την άλλη. Και, ως είθις-

σται, τέτοιες στιγμές πραγματικής επιλογής προκαλούν στο κατεστημένο πανικό: σκιαγράφουν την εικόνα του κοινωνικού χάους, της φτώχειας και της βίας, εφόσον επικρατήσει η λάθος επιλογή. Και μόνο η πιθανότητα μιας νίκης του ΣΥΡΙΖΑ έχει προκαλέσει κύματα φόβου στις αγορές σε όλο τον κόσμο και, όπως συνθίζεται σε αυτές τις περιπτώσεις, κλιμακώνεται η ιδεολογική προσωποποίηση: οι αγορές άρχισαν να μιλούν ξανά ως ζων οργανισμός, εκφράζοντας τις «ανησυχίες» τους για το τι θα συμβεί εάν οι εκλογές αποτύχουν να οδηγήσουν σε μια κυβέρνηση με εντολή να συνεχίσει το πρόγραμμα της δημοσιονομικής λιτότητας.

ΕΝΑ ΙΔΕΩΔΕΣ ΠΡΟΒΑΛΛΕΙ σταδιακά από αυτήν την αντίδραση του ευρωπαϊκού κατεστημένου στην απειλή μιας νίκης του ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα, το ιδεώδες που καλύτερα αποδίδεται με τον τίτλο του σχολίου του Γκίντεον Ράχμαν στους «Financial Times» (19/12/2014): «Ο πιο αδύναμος κρίκος της ευρωζώνης είναι οι ψηφοφόροι». Σε αυτόν τον ιδανικό κόσμο η Ευρώπη απαλλάσσεται από τον «πιο αδύναμο κρίκο» και οι ειδικοί αποκτούν την εξουσία να επιβάλλουν απευθείας τα αναγκαία οικονομικά μέτρα - κι εάν γίνονται εκλογές, θα λειτουργούν απλά ως επιβεβαίωση της συναίνεσης των ειδικών.

ΥΠΟ ΑΥΤΟ ΤΟ πρίσμα οι ελληνικές εκλογές δεν μπορεί παρά να φαντάζονται σαν επιβεβαίωση της καταστροφής: Ο προφανής τρόπος θα ήταν η επιστροφή στον φόβο - να τρομάξουν μέχρι θανάτου τους Έλληνες ψηφοφόρους με το μήνυμα «Νομίζετε ότι υποφέρετε τώρα; Δεν έχετε δει τίποτε ακόμη - περιμένετε να κερδίσει ο ΣΥΡΙΖΑ και θα νοσταλγείτε την ευδαιμονία των προηγούμενων ετών!» Η εναλλακτική λύ-

ση είναι είτε ο ΣΥΡΙΖΑ να αποχωρήσει (ή να τον πετάξουν έξω) από το ευρωπαϊκό σχέδιο, με απρόβλεπτες συνέπειες, ή ένας «προβληματικός συμβιβασμός» όταν και οι δύο πλευρές θα μετριάσουν τις αξιώσεις τους - κάτι που εγείρει έναν άλλο φόβο: ότι τον φόβο της «παράλογης» συμπεριφοράς του ΣΥΡΙΖΑ μετά τη νίκη του, αλλά αντίθετα, ο φόβος ότι ο ΣΥΡΙΖΑ θα αποδεχτεί έναν «λογικό» προβληματικό συμβιβασμό που θα απογοητεύσει τους ψηφοφόρους κι έτσι η δυσσέσκεια θα συνεχιστεί, αυτή τη φορά όμως όχι ρυθμιζόμενη και μετριάσιμη από τον ΣΥΡΙΖΑ...

ΤΙ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΕΛΙΓΜΩΝ θα έχει η κυβέρνηση υπό την ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ; Παραφράζοντας τον πρόεδρο Μπους, δεν θα πρέπει κάποιος να υποτιμήσει την καταστροφική δύναμη του διεθνούς κεφαλαίου, ιδίως όταν συνδυάζεται με το σαμποτάζ της διεφθαρμένης και πελατειακής ελληνικής κρατικής γραφειοκρατίας. Υπό αυτές τις συνθήκες μπορεί μια νέα κυβέρνηση να επιβάλει αποτελεσματικά ριζικές αλλαγές; Η παγίδα που ελλοχεύει εδώ διαφαίνεται ξεκάθαρα στο «Το Κεφάλαιο τον 21ο αιώνα» του Τομά Πικετί. Κατά τον Πικετί, ο καπιταλισμός θα πρέπει να γίνει αποδεκτός ως η μοναδική επιλογή, άρα η μοναδική εφικτή εναλλακτική λύση είναι να επιτραπεί στον καπιταλιστικό μηχανισμό να κάνει τη δουλειά του στο δικό του πεδίο και να επιβάλει πολιτικά ισότιμη δικαιοσύνη, με μια δημοκρατική εξουσία που ρυθμίζει το οικονομικό σύστημα και επιβάλλει την αναδιανομή.

ΜΙΑ ΤΕΤΟΙΑ ΛΥΣΗ είναι ουτοπία με την πιο αυστηρή έννοια του όρου. Ο Πικετί γνωρίζει καλά ότι το μοντέλο που προτείνει θα μπορούσε να λειτουργήσει μόνο εάν εφαρμοζόταν διεθνώς, πέραν από τα όρια των εθνών-κρατών (διαφορετικά τα κεφάλαια θα έφευγαν προς κράτη με χαμηλότερους φόρους). Ενα τέτοιο παγκόσμιο μέτρο προϋποθέτει μια ήδη υφιστάμενη παγκόσμια δύναμη με την ισχύ και την εξουσία για να το επιβάλει. Ωστόσο μια τέτοια παγκόσμια εξουσία είναι αδιανόητη στο πλαίσιο του σημερινού παγκόσμιου καπιταλισμού καθώς και οι πολιτικοί μηχανισμοί που συναπάγεται - κοντολογίς εάν υπήρχε μια τέτοια εξουσία, το βασικό πρόβλημα θα είχε ήδη λυθεί.

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΠΟΙΑ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΑ μέτρα θα απαιτούσε η παγκόσμια επιβολή υψηλών φόρων που προτείνει ο Πικετί; Φυσικά η μόνη διέξοδος από αυτόν τον φαύλο κύκλο είναι απλά να κόψεις τον Γόρδιο Δεσμό και να δράσεις - δεν υπάρχουν ποτέ ιδανικές συνθήκες για δράση, κάθε δράση έρχεται εξ ορισμού πρόωρα, θα πρέπει κανείς να ξεκινήσει από κάπου, με συγκεκριμένη παρέμβαση, θα πρέπει να έχει υπόψη

του τις επιπλοκές που θα έχει αυτή η δράση. Με άλλα λόγια, η πραγματική ουτοπία είναι να φανταστεί κανείς τον παγκόσμιο καπιταλισμό όπως τον ξέρουμε σήμερα, λειτουργώντας ακόμη με τον ίδιο τρόπο, απλά έχοντας προσθέσει σε αυτόν τον υψηλό φορολογικό συντελεστή που προτείνει ο Πικετί.

ΚΑΙ ΤΙ ΝΑ κάνουμε με το τεράστιο χρέος; Η ευρωπαϊκή πολιτική σε χώρες όπως η Ελλάδα, που είναι βαριά χρεωμένες, είναι αυτή της «extend and pretend» (επιμήκυνση της περιόδου αποπληρωμής, αλλά και προσποίηση ότι τελικά όλα τα χρέη θα αποπληρωθούν). Γιατί είναι λοιπόν ο μύθος της αποπληρωμής τόσο «στενόμυαλος»; Δεν είναι μόνο ότι αυτός ο μύθος κάνει την επιμήκυνση του χρέους πιο αποδεκτή στους Γερμανούς ψηφοφόρους. Επίσης δεν είναι μόνο ότι η διαγραφή του ελληνικού χρέους μπορεί να προκαλέσει αντίστοιχες απαιτήσεις από την Πορτογαλία, την Ιρλανδία και την Ισπανία... Είναι ότι αυτοί που έχουν την εξουσία δεν επιθυμούν την πλήρη αποπληρωμή του χρέους. Οι πιστωτές και οι επιτηρητές του χρέους κατηγο-

ρούν τις καταχρεωμένες χώρες πως δεν νιώθουν αρκετή ενοχή - τις κατηγορούν πως νιώθουν αθώες. Η πίσση που ασκούν ταιριάζει τέλεια με αυτό που αποκαλεί η ψυχανάλυση «υπερεγώ»: το παράδοξο του «υπερεγώ» είναι ότι, όπως το είδε καθαρά ο Φρόιντ, όσο περισσότερο υποτασσόμαστε στις απαιτήσεις του, τόσο περισσότερο νιώθουμε ένοχοι. Φανταστείτε έναν μοχθηρό δάσκαλο που αναθέτει στους μαθητές του ακατόρθωτες εργασίες και έπειτα σαδιστικά χαιρείται για το άγχος τους και τον πανικό τους. Ο αληθινός στόχος του δανεισμού χρήματος δεν είναι η επιστροφή του χρέους με κάποιο κέρδος, αλλά η απροσδιόριστη συνέχιση του χρέους που κρατά τον δανειζόμενο σε μόνιμη εξάρτηση και υποταγή. Περίπου πριν από μια δεκαετία η Αργεντινή αποφάσισε να αποπληρώσει το χρέος της στο ΔΝΤ πριν από τη λήξη της διορίας του (με την οικονομική βοήθεια της Βενεζουέλας) και η αντίδραση του ΔΝΤ ήταν εντυπωσιακή. Αντί να χαρεί που πήρε πίσω τα χρήματά του, το ΔΝΤ (ή μάλλον οι κορυφικοί εκπρόσωποί του) εξέφρασαν την ανησυχία ότι η Αργεντινή θα χρησιμοποιήσει αυτή τη νέα ελευθερία και οικονομική ανεξαρτησία από τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς θεσμούς για να εγκαταλείψει τις «σφιχτές» δημοσιονομικές πολιτικές και να υιοθετήσει την απρόσεκτη σπατάλη... Το χρέος είναι ένα εργαλείο ελέγχου και καθοδήγησης του δανειζόμενου και ως τέτοιο φροντίζει για την ίδια του την αναπαραγωγή.

Η ΜΟΝΗ ΑΛΗΘΙΝΗ λύση είναι λοιπόν καθαρή: από το σημείο που όλοι γνωρίζουν ότι η Ελλάδα δεν θα αποπληρώσει ποτέ το χρέος της, κάποιος θα πρέπει να βρει το θάρρος και να διαγράψει το χρέος της. Αυτό μπορεί να γίνει με ένα σχεδόν αποδεκτό οικονομικό κόστος και μόνο με πολιτική βούληση. Τέτοιες πράξεις είναι η μόνη μας ελπίδα να σπάσει ο φαύλος κύκλος των παγερών νεοφιλελεύθερων τεχνοκρατών των Βρυξελλών και των ψεύτικων αντιμταναστευτικών παθών. Αν δεν δράσουμε, άλλοι, από τη Χρυσή Αυγή μέχρι το UKIP, θα το κάνουν.

ΣΤΙΣ «ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ τον ορισμό της κουλτούρας» ο μεγάλος συντηρητικός Τ.Σ. Ελιοτ επισήμανε ότι υπάρχουν στιγμές που η μοναδική επιλογή βρίσκεται ανάμεσα στην αίρεση και τη μη πίστη. Με άλλα λόγια, ο μόνος τρόπος για να κρατήσεις μια πίστη ζωντανή είναι να πραγματοποιήσεις μια αιρετική απόσχιση από το κυρίως σώμα της. Αυτή είναι η θέση μας σήμερα αναλογιζόμενοι την Ευρώπη. Μόνο μια νέα «αίρεση» (που αυτή τη στιγμή εκπροσωπείται από τον ΣΥΡΙΖΑ) μπορεί να διασώσει ό,τι αξίζει να διασωθεί από την ευρωπαϊκή κληρονομιά: η δημοκρατία, η πίστη στον λαό, η αλληλεγγύη με ιστιμία. Η Ευρώπη που θα κερδίσει αν ο ΣΥΡΙΖΑ εξοβελιστεί είναι μια «Ευρώπη με ασιατικές αξίες» (οι οποίες φυσικά δεν έχουν καμία σχέση με την Ασία, αλλά με την ξεκάθαρη παρουσία της σύγχρονου καπιταλισμού να αναστείλει τη δημοκρατία). Η ουσία της ευρωπαϊκής κληρονομιάς θα έχει χαθεί.

Απόδοση: **ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΒΕΡΓΟΛΙΑ, ΝΙΚΟΣ ΣΙΒΕΡΚΟΣ**

EUROKINISSI